

POSUDEK VEDOUcí DIPLOMOVÉ PRÁCE

15120 Ústav krajinářské architektury – Fakulta architektury – České vysoké učení technické

Diplomant:	Ing. arch. Matúš Berák
Název diplomové práce:	Pražské zahrádkářské osady / Městské zahrady Prahy
Vedoucí diplomové práce:	Ing. Radmila Fingerová
Konzultantka diplomové práce:	Ing. arch. Karin Grohmannová
Školní rok:	2021/22, zimní semestr
Studijní obor:	Krajinářská architektura

Zvolené téma

Matúš Berák v roce 2019 úspěšně dokončil studium na FA ČVUT v programu Architektura a urbanismus. Své znalosti a schopnosti si následně rozšiřoval při magisterském studiu programu Krajinářská architektura. Téma, které si pro svou diplomovou práci zvolil, rozvíjí, doplňuje a prověřuje dlouhodobou práci našeho krajinářského ateliéru. Zároveň je z něj patrná velká osobní motivace diplomanta, jak ke zpracovávanému tématu, tak k problematice územního plánování, urbanismu a strategického plánování. Diplomovou práci tvoří z 1/3 Analytická část (vzešlá z diplomního semináře) Pražské městské zahrady v mapách a číslech, z 2/3 Návrhová část – Manuál městských zahrad, z 3/3 Návrhová část – Případová studie městské zahrady Litovický potok.

Analytická část a rešerše

Téma je zpracováno na příkladu Prahy, popisuje její výraznou morfologickou konfiguraci, specifika vzniku Velké Prahy a transformace venkovských sídel na modernistická sídliště. Tato část vyhodnocuje všech 216 existujících zahrádkářských osad v Praze, hledá, co je pro ně společné a co je rozděluje. Mimo jiné jsou zaznamenány zahrádkářské osady v rámci územního plánu, nezanesené v plánovací dokumentaci, rozdělení dle polohy, dopravní dostupnosti, sousedství zastavěných a přírodních ploch včetně vyhodnocení zahrádkářských osad v plochách ÚSES.

Výstupem je soubor mapových listů, které mohou sloužit i jako podklad při plánování města. V tištěné podobě jsou mapy vzhledem k velikosti řešeného území méně srozumitelné, v digitální podobě však poskytují přesné informace o stávající situaci. Analytická část přispěla k upřesnění obsahu a rozsahu následně zpracovávané diplomové práce, která je členěna na část „Manuál“ a „Případovou studii“.

Návrhová část – Manuál

Druhá část – manuál – je z mého pohledu nejvýznamnější část překládané diplomové práce. Je použitelný pro každé město, jak v České republice, tak na Slovensku, s přesahem minimálně i do Evropy. Manuál má sloužit architektům, krajinářům, samosprávě, komunitám zahrádkářů, ale i jednotlivcům. Nemá charakter příkazů, ale ukazuje škálu možných přístupů, umožňuje volbu správného řešení pro dané místo.

Manuál na základě obsáhlého studia zahraniční i domácí literatury vysvětluje důvod aktualizovaného názvu pro zahrádkářské osady, které jsou historicky vnímány jako soubor individuálních parcel k individuálnímu zahradničení, kde společně jsou většinou pouze přístupové komunikace k jednotlivým zahradám.

Manuál zavádí výraz „městské zahrady“, zdůrazňuje a dokumentuje význam těchto zahrad jako součásti veřejných prostranství, městské zeleně, systému modrozelené infrastruktury, jako prvek schopný zvyšovat biodiverzitu, hospodařit s dešťovou vodou v místě dopadu, zvyšovat kvalitu půdy, předcházet vodní erozi a schopnosti snižovat působení tepelného ostrova města. Zároveň je to místo pro komunitu, pro zvyšování kvality života a podílí se na vytváření inkluzivního města. Nezanedbatelný je i ekonomický přínos, kdy městské zahrady mohou snižovat náklady města na péči o zeleň, při její vyšší kvalitě. Důležitá změna je v tom, že se od individuálního přístupu v zahrádkářských osadách přesouváme ke kolektivnímu přístupu v městských zahradách, aniž by se individuální vztah k půdě musel rušit.

Manuál srozumitelně vysvětluje všechny benefity, cílové kvality, umístění, spolupůsobení, společná prostranství, technickou infrastrukturu, uspořádání zahrady, její využití (užitková, pobytová, ovocná, extensivní), limity pro stavbu.

POSUDEK VEDOUcí DIPLOMOVÉ PRÁCE

15120 Ústav krajinářské architektury – Fakulta architektury – České vysoké učení technické

Významná část manuálu, která je při plánování důležitá, je věnována typologii. Ta je definována vnitřní prostorovou strukturou, okolím, v kterém se městské zahrady nachází, limity okolí, velikostí a plánované doby trvání městských zahrad. Závěr je věnován přehlednému vysvětlení procesů, které vznik městských zahrad umožňují.

Návrhová část – Případová studie

Území na Veleslavíně mezi nádražím, hotelem Krystal a Libockým rybníkem je z hlediska působících vnějších vlivů velmi složité, na první pohled nijak lákavé, ale zajímavé z hlediska předkládaného tématu diplomové práce, protože právě na něm lze dokumentovat mnoho doporučení uvedených v manuálu. Důležitý je také osobní vztah diplomanta k místu, a tedy důkladný terénní průzkum.

Matúš postupuje dle manuálu a prokazuje jeho užitečnost v konkrétní plánovací a návrhové práci. Navrhuje drobné změny, které lze provést okamžitě. Ale zejména definuje pilíře návrhu, jeho náležitosti, kvalitní propojení, etapizaci změn. Koncepce je srozumitelně graficky i slovně vysvětlena. Etapizace je velmi významným prvkem návrhu, protože proměna stávajících zahradkářských osad v městské zahrady musí probíhat postupně.

V návrhu zachovává stávající hodnoty a srozumitelně je vysvětluje. Komunikační síti dává hierarchii a materialitu. Do prostoru vkládá síť veřejných prostranství a navrhuje pestrou škálu typů zahrad. Definuje stupně přístupnosti, reguluje parcely a zahradní chaty, vysvětluje kompozici krajiny založené na odstraňování bariér v území a propojování stávajících vodních ploch a ploch stávající zeleně včetně napojení na okolní krajinné struktury. Součástí práce je hospodaření s vodou, stavby, přehledná mapa míst a dějů, míst v krajině s podrobnějším popisem. Závěr této třetí části zdůrazňuje význam vize, která je v předem dohodnutých etapách postupně naplňována.

Formální aspekty a grafické řešení

Práce je nesmírně obsažná, přesto je však velmi přehledná, textově i graficky velmi kvalitně zpracovaná. Každá ze tří částí, na které Matúš Berák

svou práci rozdělil, obsahuje velice široký a reprezentativní soubor použité literatury, datových sad i obrazových materiálů. Dobře strukturovaný text je vždy shrnut do jasných závěrů.

Závěr a hodnocení

K uvedenému tématu existuje mnoho dílčích zdrojů (jak je patrné ze seznamů literatury), ale žádný z nich se nevěnoval tomuto, tak aktuálnímu tématu, pohledem územního plánovače, urbanisty, krajináře a to způsobem, který je velice obsáhlý, dobře strukturovaný a tím srozumitelný, navíc prověřený v případové studii.

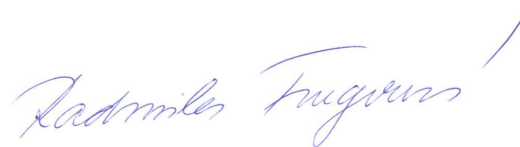
Práce dokumentuje skutečnost, že územně plánovací dokumentace v současné době nepracuje s možností zachování stávající zahradkářské osady a proměně jejího využití také jako veřejného (krajinného/parkového) prostranství s možností rekreačního využití pro širokou veřejnost.

Tato práce je velmi dobře použitelná pro odbornou veřejnost, veřejnou správu i laickou veřejnost, a to nejen při proměně stávajících zahradkářských osad, což je mnohem komplikovanější problém, ale také při tvorbě nových „městských zahrad“.

Diplomová práce je svým rozsahem, obsahem, významem i členěním na manuál a případovou studii výjimečná. Má šanci ovlivnit vnímání stávajících zahradkářských osad a podpořit vytváření nových městských zahrad a to i v úrovních, v kterých se rozhoduje o podobě města.

Otázka: Můžete srovnat stávající situaci a návrh z hlediska počtu zahrad a ploch věnovaných veřejným prostranstvím?

Diplomovou práci Matúše Beráka doporučuji k obhajobě a hodnotím známkou A.

V Olomouci dne 28. 1. 2022
Ing. Radmila Fingerová